

**SUPREME COURT OF KOSOVO
GJYKATA SUPREME E KOSOVËS
VRHOVNI SUD KOSOVA**

**KOSOVO PROPERTY AGENCY (KPA) APPEALS PANEL
KOLEGJI I APELIT TË AKP-ës
ŽALBENO VEÇE KAI**

GSK-KPA-A-125/12

**Priština,
10. decembar 2013. godine**

U postupku

S.M.

Koga zastupa K. M.

Podnosilac zahteva/Žalilac

protiv

S. Sh.

Tuženik

Žalbeno veće KAI Vrhovnog suda Kosova u sastavu Elka Filcheva-Ermenkova, predsedavajući sudija, Esma Erterzi i Sylejman Nuredini, sudije, u žalbi na odluku Komisije za imovinske zahteve Kosova KPCC/D/A/119/2011 od dana 07. septembra 2011. godine (spis predmeta upisan u KAI pod brojem KPA13616) nakon zasedanja održanog dana 10. decembra 2013. godine, donosi sledeće:

PRESUDA

Poništava se odluka KPCC/D/A/119/2011, od dana 07. septembra 2011. godine, povodom spisa predmeta upisanog u KAI pod brojem KPA13616, i vraća se predmet u KIZK na ponovno razmatranje.

Proceduralni i činjenični siže:

1. Dana 04. oktobra 2006. godine, K. M. je podnela imovinski zahtev u Kosovskoj agenciji za imovinu (KAI) gde je navela da je S. M. nosilac imovinskog prava nad parcelom br. 1799 koja se nalazi na mestu zvanom "Mushtist/Musutiste", u Opštini Suva Reka. Ona je potraživala ponovni posed nad imovinom u zahtevu tvrdeći da gubitak imovine proizlazi iz okolnosti oružanog sukoba. Ona je navela da je S. M. nasledio imovinu od njegovog oca, T. M.. Ona je dalje tvrdila da je porodica M. koristila ovu imovinu do sredine juna meseca 1999. godine, kada su bili primorani od odu zbog sigurnosnih razloga.

2. Kako bi podržala svoj zahtev, ona je dostavila posedovni list br. 674 izdat od strane Republike Srbije, Republička kancelarija za geodeziju, Služba za katastar nepokretne imovine Suve Reke, od dana 27. januara 2003. godine. Posedovni list indicira da je parcela br. 1799 upisana na ime T. S. M. Ona je dostavila izvod iz matične knjige venčanih od dana 28. novembra 1993. godine koji se odnosi na njeno venčanje sa S. M.; punomoćje dato od strane S. M. od dana 17. septembra 2007. godine, (broj lične karte 253205); izvod iz matične knjige umrlih S. M. koji indicira datum smrti kao 20. decembra 2002. godine; kopiju ugovora o podeli imovine između Đ. T. M., S. T. M., S. T. M. i C. T. M. od dana 13. decembar 2002. godine, među ostalog pokazuje da M. T. S. ima pravo da primi parcelu br. 1799.

3. Dana 21. oktobra 2008. godine, K. M. je podnela dopis u kojem je izjavila da je tvrdila da je njen svekar, S. T., vlasnik imovine. Ona je takođe navela da je dostavila dokumente koji pokazuju da je T. bio njen svekar dok ne može dostaviti izvod iz matične knjige umrlih pokojnog dede M. T. M..

4. Posedovni list i punomoćje overeno pred V Opštinskim sudom u Beogradu pod brojem OV No 27620/07 koje S. M. dao K. M., su pozitivno verifikovani od strane KAI.

5. KAI je početno obavila netačno obaveštenje imovine. Prema tome, Komisija za imovinske zahteve Kosova (KIZK) je zapečatila svoju prethodnu individualnu odluku KPCC/D/A/25/2008 povodom imovinskog

zahteva br. KPA13616, od dana 23. oktobra 2008. godine, kao nevažeću pošto je doneta na osnovu pogrešnog obaveštenja.

6. KAI je obavila drugo obaveštenje imovine sredstvima obaveštenja putem objavljivanja u listu bez postavljanja znaka na tačnoj katastarskoj parceli za koju je podnet imovinski zahtev. Ovo je potvrđeno na osnovu izveštaja o obaveštenju i potvrđivanju od dana 39. avgusta 2010. godine.

7. Nije podneto obaveštenje o učešću u postupku.

8. Dana 07. septembra 2011. godine, KIZK je grupnom odlukom usvojila zahtev. U individualnoj odluci od dana 25. novembra 2011. godine, zaključeno je da je podnosilac zahteva, K. M. dokazala da je S. M. vlasnik imovine u zahtevu te i da K. M. ima pravo na ponovni posed navedene imovine. KIZK je takođe donela nalog za iseljenje za bilo koje lice koje je zauzelo zemljište.

9. Dana 02. aprila 2012. godine, odluka je uručena K. M. dok je ista uručena S. Sh. dana 23. avgusta 2012. godine, sa obaveštenjem koje mu nalaže da napusti imovinu u roku od 30. dana.

10. Dana 14. avgusta 2012. godine, S.Sh. je uložio žalbu na odluku KIZK.

11. Žalba S. Sh. je uručena K. M. dana 11. oktobra 2012. godine. Nije podnet odgovor na žalbu.

12. Dana 13. marta 2013. godine, sudija Žalbenog veća KAI Vrhovnog suda je doneo nalog za podnosioca zahteva 'S. M.' koga zastupa 'K. M.', kojim im je data mogućnost da odgovore na žalbu, a posebno na navode žalioaca koji tvrdi da je otac tužene strane kupio spornu parcelu te i da porodica tužene strane još od 1981.-1982. godine ima parcelu u posed. U istom nalogu, podnosilac zahteva je takođe savetovan da dostavi punomoćje koje je S. M. dao K, M, i kopiju trenutne lične karte i izvod iz matične knjige rođenih S, M, kako bi se ustanovila njegova pozicija člana domaćinstva nosioca imovinskog prava. Takođe je primećeno da Sud pojašnjava – uzimajući u obzir da je podneto punomoćje- da K. M. nije stranka već njen suprug S .M.

13. Dana 17. oktobra 2013. godine, KAI je obavestila Žalbeno veće KAI da je nalog uručen K. M. dana 12. jula 2013. godine; međutim oni nisu primili nikakv odgovor.

Argumenti stranaka:

14. K. M. je podnela imovinski zahtev koja je kasnije pojasnila da je nosilac imovinskog prava njen svekar S. M.. Ona je izjavila da zastupa njenog supruga S. M.. Ona je takođe tvrdila da je porodica M. koristila imovinu do juna meseca 1999. godine te i da je posed nad istom izgubljen iz činjenice da su napustili Kosovo zbog sigurnosnih razloga. Ona je navela da su komšije porodice M. zauzele imovinu.

15. Žalilac, S. Sh. je napao navode da je porodica M. koristila imovinu do 1999. godine. On je naveo da su naslednici nosioca imovinskog prava prodali parcelu 1799 Gj. Sh. , njegovom ocu, u 1981.-1982. godini. On je dostavio imena svedoka M. S. Sh. i I. A. Sh. kako bi dokazao svoje navode.

16. U njegovoj žalbi, on je dalje argumentirao da KIZK, niti u izreci odluke a ni u obrazloženju, nije pojasnila status veze podnosioca zahteva sa nosiocem imovinskog prava. On je izjavio da ona nije dostavila dokaze kako bi dokazala njenu vezu sa nosiocem imovinskog prava te se ne može smatrati kao ovlašćeno lice da traži imovinu. On tvrdi da je ovo ozbiljna proceduralna povreda.

Pravno obrazloženje:

Prihvatljivost žalbe:

17. Žalilac nije bio stranka u postupku pred KIZK. On je lišen učestvovanja u prvostepenom postupku u svojstvu stranke zbog pogrešnog obaveštenja imovine. Na osnovu dobro zasnovane nadležnosti Žalbenog veća KAI, obaveštenje putem KAI lista za obaveštenje i UNHCR biltena nije „razumni napor“ za obaveštenje zahteva kao što je predviđeno članom 10.1 UNMIK Uredbe 2006/50 zamenjene Zakonom br. 03/L-079 (u daljem tekstu Zakon 03/L-079). Vrhovni sud nije mogao zaključiti da je žalilac bio valjano obavešten povodom imovinskog zahteva (vidi GSK-KPA-9/2010, 28/12, 103/2012, 105/2012, 130/2012 etc.). On je uložio žalbu u roku od 30. dana nakon što mu je uručena odluka na osnovu koje je takođe bio obavešten povodom zahteva. Njegovo pravo na žalbu se ne može isključiti. Žalba, koja je uložena u vremenskom roku predviđenim Zakonom 03/L-079, je prihvatljiva.

Zasnovanost žalbe:

18. Žalba je osnovana. Poništava se odluka KIKZ i vraća se predmet na ponovno razmatranje pošto je Vrhovni sud primetio ozbiljnu grešku primene proceduralnog i materijalnog prava u primeni.

19. Uopšteno, stranka ima pravo da bude saslušana ne samo u jednom stepenu, već najmanje u dva stepen. Ako je stranki lišeno ovo pravo fundamentalnom greškom prvog stepena, ovo se smatra kao bitna povreda postupka. Vrhovni sud je u nekoliko predmeta, gde je imovinski zahtev tretiran kao nesporan i žalilac nije bio obavešten povodom imovinskog zahteva, smatrao kao neophodno da se poništi odluka KIZK i predmet vrati na ponovno razmatranje. Sud se odnosi na predmet br. GSK-KPA-A-14-2012. Ovaj postupak dozvoljava žalioocu da učestvuje u postupku pred prvim stepenom, te i dozvoljava stranki koja je izgubila slučaj da uloži žalbu na odluku koja je doneta nakon potpunog pregleda relevantnih aspekata predmeta.

20. U konkretnom slučaju, žalilac je bio lišen predstavljanja njegovih argumenata na osnovu zasnovanosti zahteva i ospori nadležnost KIZK zbog nepravilnog obaveštenja imovine u zahtevu kao što je gore diskutovano. Ovo zahteva potpuno razmatranje imovinskog zahteva pred prvim stepenom.

21. Dalje, u smislu člana 3.1 Zakona 03/L-079, podnosilac zahteva ima pravo na nalog Komisije na ponovni posed imovine ako podnosilac zahteva dokaže svojinu ili pravo korišćenja privatne imovine te i ako ona ili on nije u stanju da trenutno uživa to pravo iz razloga okolnosti koje su direktno povezane ili rezultiraju iz oružanog sukoba koji se desio na Kosovu između 27. februara 1998. godine i 20. juna 1999. godine. Oba uslova nisu stečena.

22. Žalilac, početno, napada navode u odnosu na posed imovine u zahtevu od strane porodice M. do 1999. godine. U njegovoj žalbi, on je izrazio želju da dokaže posed još od 1982. godine putem izjave svedoka. Ovi svedoci nisu mogli da budu saslušani u prvom stepenu pošto su njihova imena predstavljena jedino u žalbi. Prema tome, nadležnost KIZK je u opasnosti, ako žalilac dokaže da porodica podnosioca zahtev koje koristila zemljište već porodica žaliooca od 1982. Godine, što bi značilo da gubitak imovine ne proizlazi iz okolnosti koje su povezane sa oružanom sukobom već drugim sporom između stranaka. S toga, Vrhovni sud primećuje da zastupnik podnosioca zahteva nije odgovorio na navode žaliooca niti kada joj je uručena žalba a ni na nalog Sudije Žalbenog veća KAI Vrhovnog suda Kosova. Ovo pokazuje da ona ne može osporiti navode žaliooca povodom poseda imovine u zahtevu tokom i čak dugo pre sukoba bez obzira na nezakonitost iste.

23. Drugo, KIZK je usvojila zahtev K. M.. U tekstu individualne odluke, ona je smatrana kao podnosilac zahteva pošto je prihvaćena kao vlasnik imovine u zahtevu. Dalje je navedeno da ona ima pravo poseda nad navedenom imovinom. KIZK se ne obazire da K. M. nije bila nosilac imovinskog prava niti podnosilac zahteva u svojstvu člana domaćinstva nosioca imovinskog prava. S. T. M. je upisani vlasnik u posedovnom listu 674 koji je identifikovan kao nje svekar. Pošto je Vrhovni sud primetio u svom nalogu od dana 13. marta

2013. godine, ona nije potraživala imovinu u svojstvu člana domaćinstva već kao zastupnik njenog supruga S. M. KIZK je pogrešno usvojila zahtev u njenu korist.

24. Treće, argumenti žalioaca su tačni da ona nije dostavila dokaz povodom njene porodične veze sa upisanim vlasnikom. Ona čak nije dostavila dokaze koji bi dokazali njeno pravo nad imovinom u zahtevu niti pravo S. M., kao KIZK navodi u svojoj odluci. Ona nije predstavila rešenje o nasleđu koje potvrđuje pravo nasleđa podnosioca zahteva S. M. nad imovinom pokojnog S. T. M.. Veza između njih dvoje još uvek nedostaje.

25. Dalje, bez obzira na jasno primljene instrukcije od strane Vrhovnog suda Kosova tokom žalbenog postupka, zastupnik podnosioca zahteva nije dostavio nijedan dokaz kako bi dokazao da je S. M. jedan od naslednika upisanog vlasnika S. T. M.

25. Poništava se odluka KIZK te se predmet vraća KIZK. Vrhovni sud nalazi kao neophodno da KAI i KIZK pojasne da li je imovinski zahtev povezan sa okolnostima koje rezultiraju iz oružanog sukoba ili sa činjeničnim stanjem, koji rezultiraju ili ne rezultiraju iz sukoba. U slučaju da Komisija potvrdi da je nadležna nad zahtevom u smislu člana 3.1 Zakona 03/L-079, onda argumenti stranaka se trebaju oceniti na osnovu zasnovanosti od strane KIZK. KAI treba zatražiti i verifikovati dokaze povodom prava podnosioca zahteva koje će oceniti Komisija. Prvi stepen treba doneti novu odluku. Prema tome, odlučeno je kao u izreci ove presude.

Pravni savet

26. U smislu člana 13.6 UNMIK Uredbe 2006/50 zamenjene Zakonom 03/L-079, ova presuda je pravosnažna i ne može biti osporena korišćenjem redovnih ili vanrednih pravnih lekova.

Elka Filcheva-Ermenkova, EULEX predsedavajući sudija Sylejman Nuredini, sudija

Esma Erterzi, EULEX sudija

Holger Engelmann, EULEX zapisničar